

**Ajuntament
de Barcelona**

**Grup de treball:
“FORMACIÓ
PROFESSIONAL I
DIVERSITAT
FUNCIONAL”
Conclusions**

**Consell de la Formació
Professional de Barcelona**

Gener de 2020

ÍNDEX

Presentació

Relatories i participants

Introducció

Informe participatiu

Annexos

PRESENTACIÓ

El Consell de la Formació Professional de Barcelona (CFPB) és l'òrgan de consulta, assessorament i participació, de caràcter no vinculant, de l'Ajuntament de Barcelona en matèria de formació professional.

El Consell vol ser un espai que reflecteixi i tingui en compte els diferents punts de vista i interessos de totes aquelles persones i entitats relacionades amb la formació professional.

En nou reglament del Consell inclou la possibilitat de crear grups de treball si així ho determina la Comissió Permanent del consell.

Aquests grups de treball estan integrats per tots els agents socials de l'àmbit educatiu, social i econòmics de la ciutat que tenen relació amb la formació professional .

I tenen per objectiu debatre aspectes d'interès sobre la formació professional i fer propostes d'actuació per assolir millores, tenint en compte la variable de classe, origen, gènere i diversitat funcional.

Cada grup de treball és independent i té, d'acord amb els seus objectius, la seva pròpia dinàmica i el seu propi pla de treball. Tot i així, l'intercanvi de recursos, d'informació, d'eines i coneixements forma part del dia a dia de tots els grups , i en tots ells, es considera l'aprenentatge mutu i la voluntat d'acció conjunta com la base per aconseguir una major operativitat a la ciutat.

El document que avui presentem és el recull del treball de més d'una vintena de persones, d'àmbits diversos, que al llarg de quatre mesos (entre juliol i octubre de 2019), s'han trobat regularment a l'Institut Escola del Treball, per a reflexionar i debatre al voltant de la formació professional i la diversitat funcional.

Aquest grup de treball ha comptat amb la participació de tècnics i tècniques municipals, d'entitats i col·lectius de discapacitat de la ciutat, així com de persones expertes en la matèria. A totes elles els hi volem agrair la seva voluntat de participació, les seves aportacions i el seu temps.

RELATORIES I PARTICIPANTS

Per poder dinamitzar el grup de treball de “formació professional i diversitat funcional” s’ha comptat amb la participació de la Gemma Verdés, del Consorci d’Educació de Barcelona i de Maria Immaculada Font, de l’Institut Escola del Treball.

Ambdues són especialistes en la matèria i han estat les encarregades de introduir la temàtica a tractar des d’una vessant teòrica i pràctica, dinamitzar els debats i recollir les propostes d’actuació.

Gemma Verdés Prieto, directora de l’Àrea d’Ensenyaments Postobligatoris i de Règim Especial, del Consorci d’Educació de Barcelona (CEB), s’ha encarregat d’analitzar la situació de l’educació inclusiva en els ensenyaments postobligatoris i els serveis, recursos i programes existents.

Maria Immaculada Font Potrony, coordinadora pedagògica de l’Institut Escola del Treball, s’ha encarregat d’explicar l’experiència d’aquest centre pel que fa a la inclusió en la formació professional. Aquest és un centre de referència pel que fa a l’atenció a la diversitat, i la inclusió no només forma part del Projecte Educatiu de Centre sinó també dels objectius de treball prioritaris de la Direcció del centre.

Al voltant d’una trentena de persones han participat al grup de treball:

- Albert Pérez, secretari del Consell Escolar Municipal de Barcelona (CEM)
- Alfred Parera, sots-director de l’Institut Escola del Treball
- Antonio Garcia, Federació Educació CCOO Catalunya
- Bernat Jiménez de Cisneros, secretari del Consell Assessor Municipal d’Universitats (CAMU)
- Elena Ferrero, portaveu Nacional d’Avalot, joves de l’UGT
- Enriqueta Durán, secretaria de Polítiques Locals de l’UGT
- Eva Lombart, intèrpret (FESOCA)
- Gemma Verdés, directora d’Ensenyaments Postobligatoris i de Règim Especial del Consorci d’Educació de Barcelona (CEB).
- Imma Font, coordinadora pedagògica de l’Institut Escola del Treball
- Isabel Macarulla, responsable d’Acció Social de l’Associació ECOM (Vida independent)
- Javi Casas, Servei Educatiu Específics Motòrics (SEEM-Pont del Dragó)
- Jordi Corominas Albert (Dincat – Plena Inclusió Catalunya)
- Laia Herrera, secretaria tècnica del Consell Municipal de la Formació Professional de Barcelona
- Lluís Duran, director de l’Institut Escola del Treball

- Manel Eiximeno, director del Centre de Recursos Educatius de l'ONCE Barcelona
- Marc Griful, responsable de la postobligatòria del Servei Educatiu Específics Motòrics (SEEM-Pont del Dragó)
- Marc Tapia, vocal d'educació de la Federació de Persones Sordes de Catalunya (FESOCA)
- Maria González, presidenta de l'Associació Volem signar i escoltar
- Maria Luisa Bartolomé, tècnica del CREDV –CRE ONCE
- Maria Rosario Guirao, tècnica del CREDV – CRE ONCE
- Marta Fonseca, secretaria adjunta del Consell Català de la Formació Professional de la Generalitat de Catalunya
- Mònica Carrilero, tècnica de l'Àrea d'Incidència Política de la Federació de Salut Mental de Catalunya
- Ricard López, president l'Associació Catalana pro persones amb sordceguesa (APSOCECAT)
- Rodrigo Plaza, Federació Educació CCOO Catalunya
- Rosa Alemany, cap del Departament de Promoció i Suport de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD)
- Rosalia Melis, docent de Programes de Formació i Inserció i Certificats de Professionalitat
- Tatiana Soler, tècnica d'Innovació de l'Àrea d'Ensenyaments Postobligatoris i de Règim Especial del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB)
- Xavier Font, tècnic d'ocupació de l'Associació Catalana per a la promoció de persones sordes (ACAPPS)
- Xavier Verdeny, coordinador territorial de Formació Professional de l'Àrea d'Ensenyaments Postobligatoris i de Règim Especial del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB)

INTRODUCCIÓ

La formació professional té com a finalitats l'adquisició, el millorament i l'actualització de la competència i la qualificació professionals de les persones al llarg de la vida, i comprèn el següent:

- a) La formació professional del sistema educatiu, que facilita l'adquisició de competències professionals i l'obtenció dels títols corresponents.
- b) La formació professional per a l'ocupació, que facilita l'adquisició de competències professionals i l'obtenció de certificats de professionalitat.

Entre les finalitats i funcions del sistema de formació professional recollit a la Llei 10/2015, del 19 de juny, de formació i qualificació professionals, hi ha la de facilitar la igualtat d'oportunitats de totes les persones sense distinció en el dret d'accés al sistema, tenint en compte els col·lectius més vulnerables, així com promoure l'acció positiva per als col·lectius amb especials dificultats d'inserció, per afavorir i facilitar la transició d'aquests col·lectius entre la formació i el mercat de treball.

Des del Consell de la Formació Professional de Barcelona (CFPB) es treballa perquè les polítiques vinculades a la formació professional de la ciutat incloguin, entre altres coses, la perspectiva de la inclusió per garantir que tot l'alumnat estigui ben atès segons les seves necessitats¹ i així garantir l'equitat educativa.

És per aquest motiu que, en el marc del Consell de la Formació Professional de Barcelona, s'ha creat un grup de treball sobre formació professional i diversitat funcional/discapacitat, en el qual han participat persones i entitats d'àmbits i perfils molt diversos. De l'administració local i autonòmica: Secretaria Tècnica del Consell de la Formació Professional de Barcelona de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, Departament de Promoció i Suport de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, Direcció d'Ensenyaments Postobligatoris i Règim Especial del Consorci d'Educació de Barcelona i Secretaria Adjunta del Consell Català de la Formació Professional de Catalunya). Personal docent de centres de formació professional de la ciutat: Institut Escola del Treball. També professionals d'entitats de la ciutat i els sindicats UGT i CCOO. Entitats del tercer sector vinculades a col·lectius específics de diversitat funcional / discapacitat: ECOM - vida independent, Associació

¹ Per necessitats educatives especials (NEE) i d'acord amb la normativa vigent en referim a: discapacitat intel·lectual lleugera (DIL), discapacitat intel·lectual moderada (DIM), discapacitat intel·lectual severa (DIS), discapacitat intel·lectual profunda (DIP), pluridiscapacitat (PD), discapacitat auditiva lleugera (DAL), discapacitat auditiva mitjana (DAM), discapacitat auditiva severa (DAS), discapacitat auditiva severa (DAP), discapacitat visual (DV), discapacitat motriu (DM); autònom (MA), semiautònom (MS), discapacitat motriu dependent (MD), trastorn de l'espectre autista (TEA), trastorn greu de conducta, trastorn mental greu. També inclou trastorns que condicionen l'aprenentatge (que no es consideren una discapacitat), altes capacitats (que no es considera una discapacitat) i retard greu de l'aprenentatge (que tampoc es considera una discapacitat). Aquesta classificació té per objectiu orientar la previsió de tipus i intensitat de suport de l'alumnat que en pot requerir, tenint en compte la seva funcionalitat i les característiques de l'entorn.

Catalana per a la Promoció de Persones Sordes (ACAPPS), Federació de Salut Mental de Catalunya, Associació Catalana pro Persones amb Sordceguesa (APSOCECAT), Associació Volem Signar i Escoltar i Federació de Persones Sordes de Catalunya (FESOCA), Federació d'entitats de la discapacitat intel·lectual i del desenvolupament de Catalunya-DINCAT. Representants d'òrgans consultius: Consell Assessor Municipal d'Universitats (CAMU) i Consell Escolar Municipal (CEM). També professionals de recursos i serveis d'inclusió: CREDV - CRE ONCE, Servei Educatiu Específic de Motòrics (SEEM), que han treballat al llarg de 2019 amb l'objectiu d'analitzar la situació de la inclusió a la postobligatòria i específicament a la formació professional i fent propostes d'actuació i millora.

El conjunt dels debats generats en el marc del grup de treball, així com les propostes d'actuació i millora recollides, s'han fonamentat en l'esperit i les finalitats de les normatives vigents nacionals i internacionals sobre el concepte d'*educació inclusiva*². En aquest sentit, destaca el marc que estableix la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació en relació amb l'atenció a la diversitat i la inclusió i el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, especialment el capítol IV (articles 21 i 22), que fa referència a l'atenció educativa dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu als ensenyaments postobligatoris i de transició a la vida adulta.

L'article 21 sobre l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu a la formació professional inicial i als ensenyaments de règim especial diu el següent:

- 1. L'oferta de formació professional del sistema educatiu preveu les adaptacions curriculars, que són les anàlogues als PI que preveu l'article 12, per a alumnes amb discapacitat lleu, moderada o amb trastorns mentals.*
- 2. Els instituts que imparteixen programes de formació inicial i, o també, ensenyaments de règim especial en modalitat presencial, semipresencial i a distància, han de facilitar itineraris adaptats als diferents ritmes i possibilitats d'aprenentatge de l'alumne, amb una organització que permeti les adaptacions i les mesures flexibilitzadores d'acord amb el PI de cada alumne que facilitin l'assoliment dels objectius encaminats a l'obtenció total o parcial de la titulació.*

Finalment, l'article 22 sobre l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu als ensenyaments d'adults diu el següent: "*els centres de formació d'adults han de promoure entre els alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu el desenvolupament de l'autonomia personal i l'adquisició d'habilitats i competències que contribueixin al seu desenvolupament integral i a l'aprenentatge al llarg de la vida.*"

² Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació. Llei 10/2015, de 19 de juny, de formació i qualificació professionals. Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats de la infància i l'adolescència. Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat. Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Convenció de les Nacions unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (2006).

INFORME PARTICIPATIU

OBJECTIUS I LÍNIES DE TREBALL

Els objectius generals del grup de treball han estat els següents:

- Fer possible una educació per a tothom en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Especialment per aquell alumnat amb NEE associades a discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials, trastorns de l'espectre autista, trastorns mentals i malalties degeneratives i minoritàries.
- Mantenir el diàleg, la complicitat i la implicació de tota la comunitat educativa que té al seu abast la possibilitat de millorar l'educació —administració educativa, professionals de l'atenció educativa, docents, alumnat i famílies, serveis educatius, entitats del tercer sector, organitzacions sindicals, etcètera—, per avançar des de la corresponsabilitat cap al repte de garantir la inclusió educativa i la preparació laboral de les persones amb diversitat funcional o discapacitat.

Les línies de treball del grup de treball han estat les següents:

- Garantir les oportunitats educatives per a l'alumnat amb NEE.
- Vetllar per les transicions i l'orientació sobre els itineraris formatius dels alumnes amb NEE.
- Garantir una bona atenció educativa de l'alumnat amb NEE i les seves famílies.
- Disposar dels serveis i recursos educatius necessaris per poder garantir els ensenyaments professionals de l'alumnat amb NEE.
- Garantir les pràctiques formatives i la inserció laboral de l'alumnat amb NEE.
- Facilitar l'accés a la xarxa de serveis i recursos de suport educatiu que acompanyin l'alumnat amb NEE i les seves famílies durant la formació i la posterior inserció laboral.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ

Al llarg de quatre sessions s'han recollit més d'una cinquantena de propostes, de les quals se n'han seleccionat vint-i-nou ordenades a partir de cinc àmbits d'actuació:

1. Administració i normativa
2. Coordinació i treball en xarxa
3. Eines per al professorat
4. Assessorament i orientació
5. Món laboral i agents socials i econòmics

DISTRIBUCIÓ DE LES PROPOSTES PER ÀMBITS D'ACTUACIÓ

1. Administració i normativa

L'Administració ha de garantir el servei públic educatiu entès com un servei essencial de la comunitat, destinat a fer que l'educació sigui accessible a tothom, sense distinció de cap classe, en condicions d'igualtat d'oportunitats, amb la garantia de regularitat i continuïtat, i amb l'adaptació progressiva als canvis socials. El servei públic educatiu pot ser prestat pels poders públics i per la iniciativa social, com a garantia dels drets fonamentals dels ciutadans i de la llibertat d'ensenyament. En aquest apartat s'inclouen totes aquelles propostes que són competència de les administracions públiques, especialment de l'administració educativa i laboral.

- Desplegar la Llei 10/2015, de 19 de juny, de formació professional i les mesures d'inclusió que inclou. I específicament, el títol III —articles 21.7, article 21.8, article 21.9 i article 21.10, referits a l'oferta formativa per a persones amb discapacitats—.
- Desplegar el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. I específicament, el capítol IV, que fa referència a l'atenció educativa dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu als ensenyaments postobligatoris i de transició a la vida adulta. D'altra banda, cal no només desplegar el decret, sinó tenir també una memòria econòmica i una dotació pressupostària.
- Revisar el Decret 31/2019, de 5 de febrer, de modificació del Decret 75/2007, de 27 de març, pel qual s'estableix el procediment d'admissió de l'alumnat als centres en els ensenyaments sufragats amb fons públics, respecte a la reserva de places per a necessitats educatives especials. Mantenir la reserva de places per a NEE, però evitar que si l'alumne/a no obté plaça de reserva, quedi exclòs/osa d'entrar per la via ordinària.
- Promoure d'acord amb l'article 20 de la Llei 10/2015, de 19 de juny, de formació professional, un paper actiu del Consell de la Formació Professional de Barcelona, en coordinació amb el Consell de la Formació i la Qualificació Professional de Catalunya, com a òrgan de consulta i de participació del sistema de la formació i la qualificació professional de la ciutat, perquè promogui recerques i línies d'actuació per promoure i millorar la formació professional a Barcelona en coordinació amb els agents de la formació professional de la ciutat.

- Garantir l'accessibilitat universal i eliminar les barreres d'accessibilitat³ en els equipaments educatius d'acord amb la Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat de Catalunya i la Llei 10/2015, de 19 de juny, de formació professional (article 5). A fi de poder tirar endavant aquesta iniciativa, cal comptar amb la col·laboració de l'alumnat i les entitats especialitzades per poder fer una diagnosi de necessitats i adaptacions.
 - Pel que fa a les persones amb discapacitat auditiva, cal garantir l'accessibilitat comunicativa des de la modalitat bilingüe (que inclou oral i llengua de signes). Pel que fa específicament a la modalitat oral, cal instal·lar els requeriments tècnics necessaris per garantir l'accessibilitat comunicativa a través de bucles magnètics, subtitulació, etcètera. Pel que fa a la modalitat de llengua bilingüe, cal garantir l'accessibilitat en llengua de signes (principalment catalana, espanyola i sistema de signes internacional) al llarg de tot l'horari lectiu, en totes les formacions per a l'alumnat sord amb modalitat bilingüe.
 - Pel que fa a les persones amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament garantir l'accessibilitat cognitiva pel que fa als continguts, la informació, així com els processos i a l'entorn, per mitjà de textos de lectura fàcil del material pedagògic i de gestió adaptat a la noma UNE153101 EX de 2018 per facilitar la comprensió de tot l'alumnat.

- Crear un dispositiu d'atenció psicopedagògica per a l'alumnat de postobligatòria que inclogui un dispositiu d'orientació d'ensenyaments professionals amb indicacions sobre diversitat funcional, que doni suport a l'activitat educativa, per mitjà de l'assessorament psicopedagògic als centres, al professorat, als alumnes i a les famílies, i que orienti sobre el procés d'escolarització les famílies dels alumnes amb necessitats educatives especials.
 - Que aquest l'equip d'atenció psicopedagògica faci assessorament al professorat per a la planificació de la resposta educativa que pugui necessitar l'alumnat (adaptacions d'aula, de materials, plans individualitzats...), en col·laboració amb mestres i professorat, especialistes i serveis educatius específics.
 - Que aquest equip faci detecció, valoració i derivació —si escau—, als serveis educatius específics (CREDA, CREDV, SEEM, SEETDIC).
 - En el cas de l'alumnat amb problemàtiques de salut mental, cal acompanyar el professorat des dels centres de salut mental infantil i juvenil (CESMIJ) i des del Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA), així com difondre els recursos de les entitats que treballen en l'àmbit de la salut mental.

³ Eliminar les barreres a l'accessibilitat, tant arquitectòniques(barreres de caràcter físic que limiten o impedeixen la interacció de les persones amb l'entorn), com de comunicació (barreres que limiten o impedeixen l'expressió i la recepció d'informació o de missatges, sia en la comunicació directa, sia en els mitjans de comunicació), com les barreres d'actitud (actituds que, directament o indirectament, per acció o per omissió, generen una situació discriminatòria, en obstaculitzar que una persona amb discapacitat pugui gaudir dels seus drets en igualtat de condicions respecte a una altra persona en una situació anàloga).

- Ampliar els perfils professionals dels equips educatius dels centres:
 - Incorporar la figura de l'educador/a social que faci acompanyament a l'alumnat i suport als docents.
 - Incorporar la figura del professional sanitari que faci tasques de primers auxilis i de promoció i prevenció de la salut entre l'alumnat.
 - Incorporar la figura del psicopedagog/a.
 - Incorpora la figura de l'integrador/a social.

2. Coordinació i treball en xarxa

La xarxa de suports a l'educació inclusiva està integrada per totes les persones i institucions que intervenen en el procés educatiu i que la Llei d'educació defineix com a *comunitat educativa*. En aquesta xarxa de suport es vol destacar especialment el paper dels serveis i recursos per a la inclusió tant públics com privats. Entre aquests darrers destaquen els serveis i recursos de les entitats del sector de les persones amb discapacitat / diversitat funcional.

- Garantir una bona transició educativa entre etapes, cursos i centres educatius per garantir una bona coordinació i traspàs d'informació que faciliti la coherència educativa i la continuïtat formativa.
- Pel que fa als serveis educatius, cal garantir el traspàs d'informació entre els equips d'assessorament i orientació psicopedagògic (EAP) i els centres de postobligatòria abans de l'inici de curs. Aquests informes han de permetre organitzar el procediment per a l'escolarització, aportar orientacions per a la proposta educativa, donar orientacions per a la planificació dels suports, vetllar les transicions i orientar sobre l'itinerari formatiu dels alumnes amb necessitats educatives especials de suport educatiu.
- Facilitar la creació d'un mapa de recursos per a alumnes amb diversitat funcional amb la participació d'agents socials del territori. Identificar i coordinar (conjuntament amb l'equip d'assessorament psicopedagògic) tots els serveis i entitats que, en l'àmbit de la salut mèdica i psicològica, social i comunitari —i a escala de zona o sector—, poden col·laborar a oferir una atenció específica a l'alumnat.
- Promoure el treball en xarxa entre els diferents actors per poder donar una resposta integral a les necessitats de l'alumnat i les seves famílies.
- Fer un protocol per facilitar la coordinació entre entitats i centres educatius a fi de millorar l'acompanyament i l'assessorament als centres.
- Treballar de manera territorialitzada per aprofitar els recursos existents.

3. Eines per al professorat

Els i les mestres i els i les professors/es són els agents principals del procés educatiu en els centres. Per poder exercir les seves funcions en condicions, necessiten les eines formatives adequades i han de comptar amb la formació i els suports educatius necessaris per poder fer una bona atenció a l'alumnat amb necessitats educatives especials i garantir així una educació inclusiva.

- Fer formació específica per a professorat de 4t d'ESO sobre diversitat funcional i ensenyaments postobligatoris perquè puguin oferir una bona orientació d'acord amb els interessos i capacitats de l'alumnat que vol accedir a la formació postobligatòria.
- Garantir la formació necessària als professionals dels centres de postobligatòria per poder oferir una bona atenció als i les joves amb necessitats educatives especials.
- Garantir una formació sobre barreres d'actitud que, directament o indirectament, per acció o per omissió, generen una situació discriminatòria, en obstaculitzar que una persona amb discapacitat pugui gaudir dels seus drets en igualtat de condicions respecte a una altra persona en una situació anàloga.
- Que l'equip d'assessorament psicopedagògic faci assessorament al professorat per a la planificació de la resposta educativa que pugui necessitar l'alumnat (adaptacions a l'aula, de materials, plans individualitzats) en col·laboració amb mestres i professorat, especialistes i serveis educatius específics.
- Que les direccions de centre, amb el suport de l'administració educativa, promoguin les bones pràctiques en educació inclusiva en la formació professional.
- Organitzar unes jornades anuals sobre diversitat funcional per a professorat de postobligatòria en què es faci especial incidència en l'orientació a l'alumnat i famílies, com fer adaptacions a partir del pla individualitzat i com emetre un certificat de competències, col·laborar amb empreses i organitzacions com ara l'equip d'assessorament laboral (EAL).
- Que l'administració educativa notifiqui les adaptacions físiques i comunicatives d'espais i màquines necessàries per atendre l'alumnat amb necessitats educatives especials.

4. Assessorament i orientació

L'assessorament i l'orientació són pilars fonamentals en l'acompanyament de les trajectòries educatives de l'alumnat. L'objectiu de l'assessorament i l'orientació en l'àmbit educatiu és que tots els i les joves, en aquest cas, el conjunt de l'alumnat,

disposin dels coneixements, competències i eines necessàries per prendre les millors decisions al llarg de la seva formació i, especialment, en els moments de transició entre etapes educatives o en el trànsit de l'educació al món professional.

- Garantir un sistema global d'assessorament i d'orientació professional que permeti a l'alumnat i a les seves famílies conèixer les característiques del sistema formatiu i productiu a fi d'escollir les opcions formatives adequades a llurs aptituds i preferències.
- Donar a conèixer les propostes formatives en matèria de formació professional existent a la ciutat. Que aquestes propostes tinguin en compte les necessitats, la voluntat, les expectatives i les preferències de l'alumne/a i la família, el mapa territorial de recursos existents per a l'alumnat amb necessitats educatives específiques. I les característiques i possibilitats de les diferents famílies professionals (requisits d'accés, continguts i sortides professionals), de manera que es pugui dissenyar una trajectòria formativa ajustada al perfil, les necessitats i les demandes de cada alumne/a.
- Un cop triada l'opció formativa, cal proporcionar a l'alumnat i a les famílies un bon acompanyament i suport en el desenvolupament de l'itinerari formatiu.
- Atès que molts joves amb NEE que inicien estudis de cicles de grau mitjà no obtenen la titulació del grau pel nivell de manipulació que comporta aquest tipus de formació, cal crear un itinerari recomanat que no vagi enfocat a l'aprovació de les PAU sinó orientat a l'accés a un cicle de grau superior.

5. Món laboral i agents socials i econòmics

El suport a la inclusió laboral de les persones amb discapacitat / diversitat funcional tant pel que fa a les pràctiques laborals com a la inserció en el mercat de treball (ordinari o protegit) és fonamental per garantir la igualtat d'oportunitats per a tothom.

- Promoure la coordinació dels serveis específics d'orientació i inserció laboral per poder fer un bon acompanyament al col·lectiu de joves amb discapacitats.
- Promoure la col·laboració de l'economia social, el tercer sector i les cooperatives pel que fa a la promoció de formació pràctica en centres de treball de l'alumnat de formació professional amb necessitats educatives especials, i especialment pel que fa a als cicles de la família industrial.
- Promoure la inserció laboral de l'alumnat de formació professional amb necessitats educatives especials en les empreses de l'economia social, el tercer sector i les cooperatives.

- Promoure que la formació pràctica en centres de treball de l'alumnat de formació professional amb necessitats educatives especials no només es faci en el sector dels serveis, sinó també en el sector industrial.
- Promoure que les empreses que facin inserció laboral de persones amb discapacitat també promoguin pràctiques formatives de l'alumnat de formació professional amb necessitats educatives especials.

SEGUIMENT I DESPLEGAMENT DE LES PROPOSTES

Un cop acordades les propostes, s'hauran de presentar i aprovar definitivament en el marc dels òrgans de decisió del Consell de la Formació Professional de Barcelona (CFPB) i el Consell Escolar Municipal (CEM).

A fi de poder fer seguiment i avaluació del desplegament, caldrà establir un sistema de governança, que es concretarà en els espais de treball següents:

- El manteniment del grup de treball de formació professional i diversitat funcional com a grup motor per a fer el seguiment i avaluació de les propostes recollides, amb la convocatòria d'una sessió anual de treball amb aquest objectiu. Aquest grup motor haurà d'informar dels resultats del desplegament de les propostes a la Comissió Permanent del CFPB.
- La creació d'un espai de coordinació permanent coparticipat per una representació d'alguns dels membres que formen part del grup de treball de FP i diversitat funcional juntament amb les administracions competents per desplegar les propostes, format per dos representants del grup de treball de formació professional i diversitat funcional (cal triar entre les persones representants del grup), la representació de la relatoria del grup (en qualitat d'experta en la matèria tractada) i la representació de l'administració competent en matèria de formació professional i inclusió a la ciutat de Barcelona, és a dir, el Consorci d'Educació de Barcelona, amb el suport de la Secretaria Tècnica del CFPB, que tindrà l'encàrrec de dinamitzar aquest espai de coordinació permanent. En aquest espai es podrà convidar aquells actors que es considerin rellevants per poder dur a terme l'encàrrec.
- A més, es preveu que la Secretaria Tècnica del CFPB faci difusió de bones pràctiques en matèria de formació professional i diversitat funcional que puguin anar sorgint en l'àmbit de ciutat.

ANNEX 1

L'EDUCACIÓ INCLUSIVA ALS ENSENYAMENTS POSTOBLIGATORIS

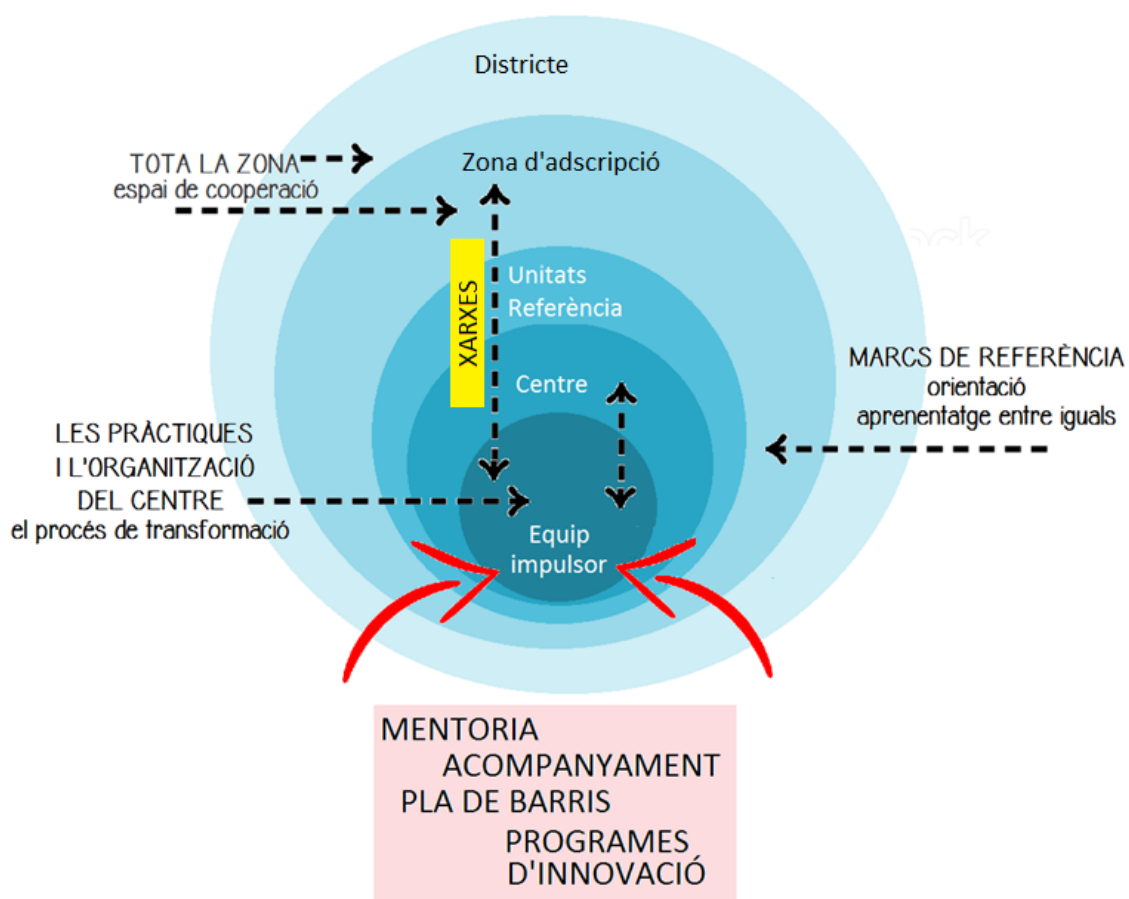
Disseny Universal de l'Aprenentatge

“La inclusió com a **referent** per a la innovació,

la Innovació com a **eina** per a la inclusió” (Javier Onrubia)

... i un cop no ens calgui parlar d'inclusió parlarem únicament de **convivència**

Decret d'Educació Inclusiva (2017)

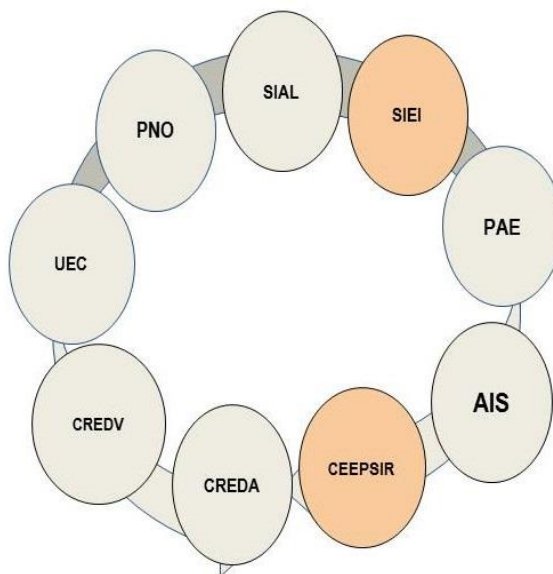
Mesures i suports intensius

Serveis Educatius Específics:

Propòsit → impactar en l'equip educatiu
 CREDIC, SEEM,
 CREDA, CREDV

Finalitat:

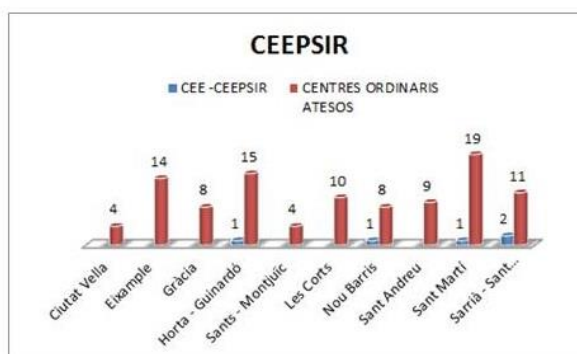
Màxima participació dels alumnes en les accions educatives del centre i aula.

Són actuacions educatives extraordinàries adaptades a les singularitats dels alumnes amb NEE que permeten ajustar la resposta educativa amb freqüència regular i sense límit temporal

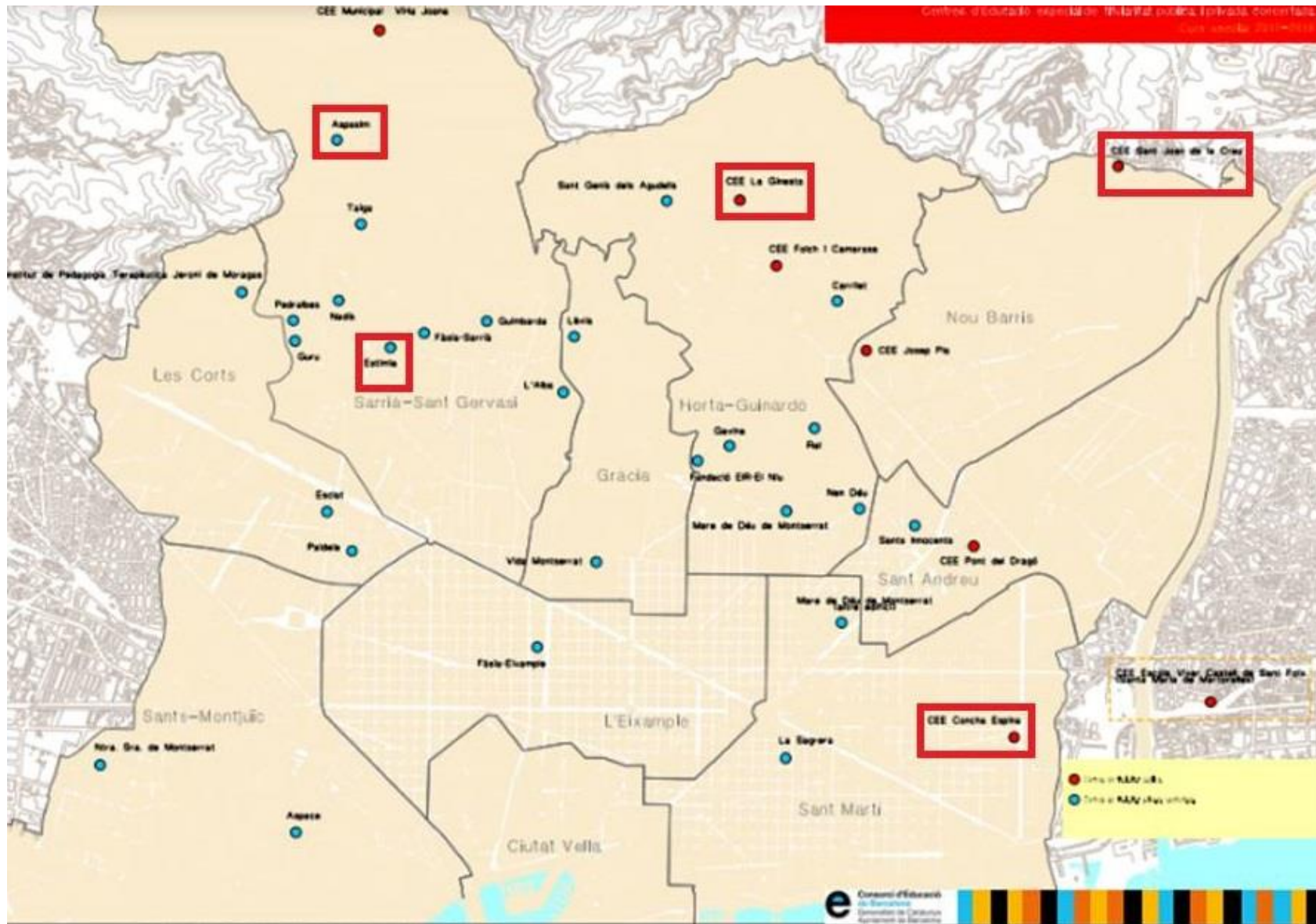
Mesures i suports: CEEPSIR

Els centres d'educació especial del sistema educatiu poden ser proveïdors de serveis i recursos per als docents d'escoles i centres d'educació secundària, amb la finalitat d'orientar i concretar les actuacions més ajustades a les necessitats educatives de l'alumnat i desenvolupar programes específics de suport a l'escolarització dels alumnes, sempre en coordinació amb els equips directius dels centres i els serveis educatius.

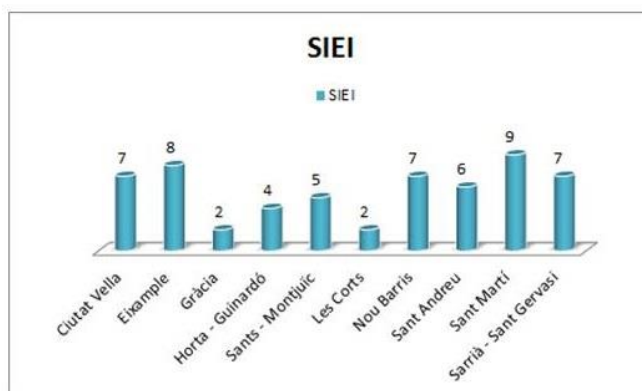
5 CEE, de 32 esdevenen CEEPSIR
 5 CEEPSIR impacten a 102 centres ordinaris, de 631

Aspasim
 CEE Sant Joan de la Creu
 CEE Concha Espina
 CEE La Ginesta
 Estimia - El Niu

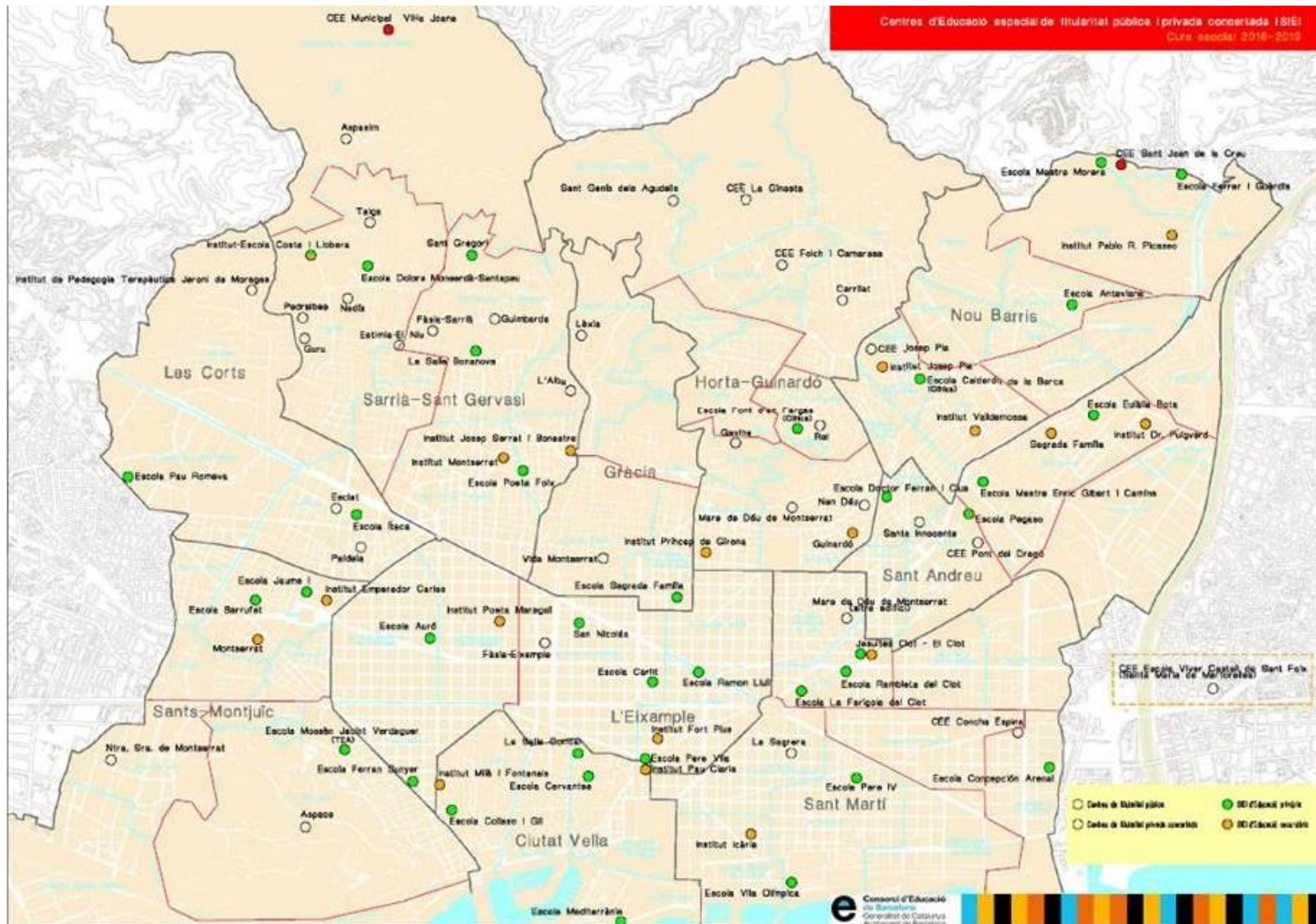
Mesures i supports: SIEI

Els suports intensius per a l'escolarització inclusiva (SIEI), abans USEE; són dotacions extraordinàries de professionals que s'incoporen a les plantilles d'escoles i instituts com a recursos intensius per atendre els alumnes amb necessitats educatives especials que ho necessitin. El SIEI és un recurs per al centre, que se suma als suports universals i addicionals per a la inclusió.

57 SIEI: 39 d'Infantil i Primària i 18 de Secundària

Canvi de mirada
d'**USEE** a **SIEI**

Educació en clau comunitària: Pla de Barris

**De
l'equip
docent a
l'equip
educatiu**

Ocupar-se del benestar dels infants, una prioritat dels equips de Pla de barris amb 63 nous professionals, en 38 centres educatius

EMO-TIS-ES-MALL

L'objectiu comú de tots ells és el d'assegurar l'atenció global dels infants i les seves famílies donant suport i assessorament a l'equip docent, facilitant el treball conjunt i la mirada comuna entre professionals de l'àmbit educatiu, social i psicològic. En alguns casos es tracta de dotar de noves funcions a professionals que formen part de plantilles estructurals del sistema d'educació o de serveis socials i en d'altres ha suposat la creació d'un nou perfil professional que s'ha contractat específicament pel programa.

Pla de Barris: tres nous perfils

EMO: Gestors emocionals

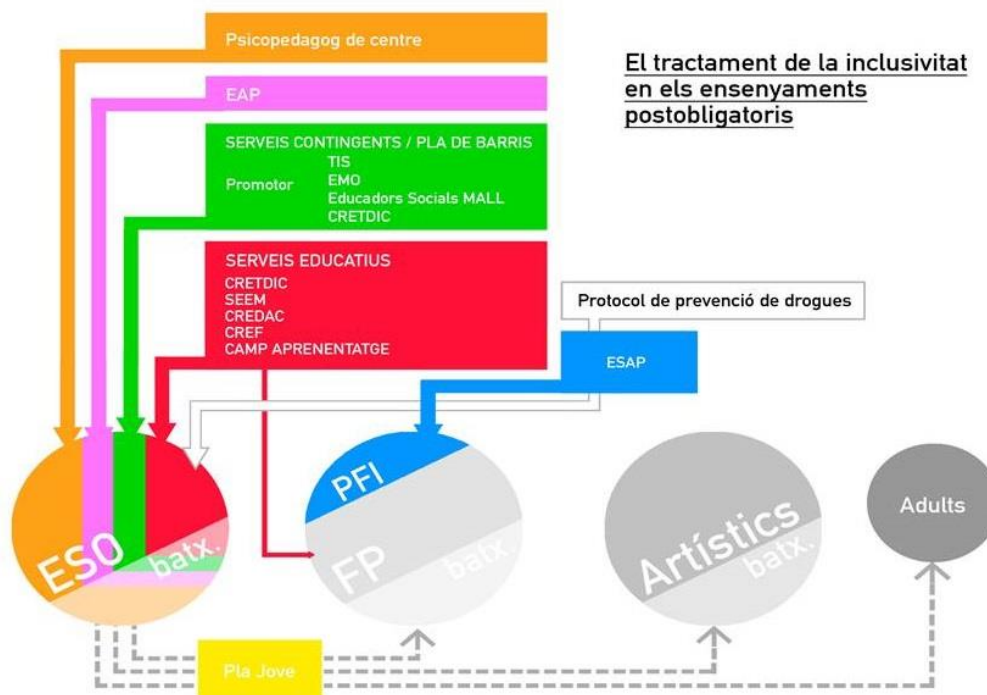
- Professionals procedents de la psicologia, la psicomotricitat o l'artteràpia que faciliten un espai d'expressió, que permet a l'alumnat "deixar sortir allò (el malestar) que està sota pressió".
- Realitzen l'activitat d'expressió acompanyades d'una altra docent als espais de tutoria, plàstica, educació física o d'altres; en ocasions intervé sobre grups petits o fa atencions individuals puntuals.

TIS: Tècniques d'integració social

- Frontissa entre l'alumnat, les seves famílies i l'escola.
- Coordinació amb les xarxes de salut, cultura, infància, serveis socials, del territori així com la coordinació dels recursos propers com casals infantils, centres oberts, espais familiars o altres.
- Suport a l'aula amb una intencionalitat inclusiva: orienten, medien en els conflictes i aporten elements d'anàlisi per a l'activació dels protocols.

ES: Educadors i educadores socials

- Atenció individualitzada d'aquells alumnes i les seves famílies que presentin indicadors de fragilitat i/o de risc socioeducatiu, amb l'objectiu de vincular-los als serveis de la xarxa d'atenció a la infància del barri.
- La pertinença de les educadores socials al Centre de Serveis Socials del territori ha facilitat una aproximació dels dos sistemes, augmentant el coneixement mutu, la confiança i la cooperació entre serveis, base del treball en xarxa.

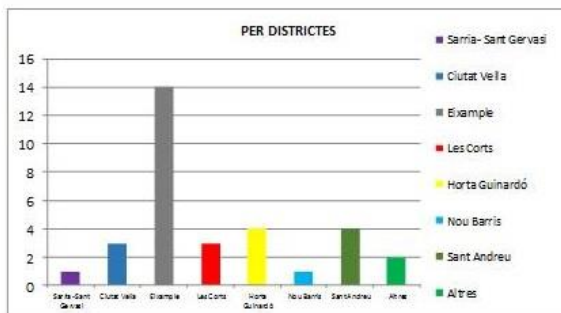
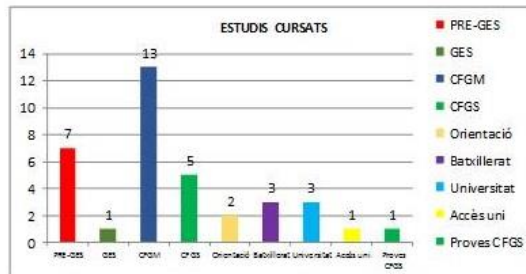
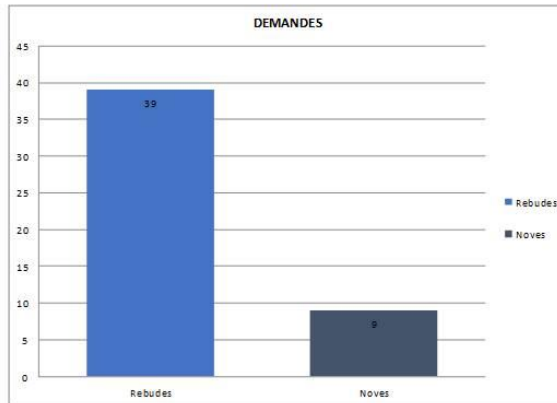

Mesures i suports que té la postobligatòria

Mesures	
ESAP	Actua com u CEEPSIR
SEEM (servei específic de motrius)	S'atenen 38 casos a la postobligatòria, molts a l'Escola del Treball. Servei de vetlladors (en horari de matí a l'Escola del Treball.) Amb èxit educatiu i mobilitat internacional.
CRETDIC/SESMIC (Federació de – Salut Mental)	Servei d'assessorament i de suport tècnic a la tasca docent i a la tasca dels serveis educatius amb la finalitat d'afavorir la inclusió, la participació i l'aprenentatge dels alumnes amb trastorns del desenvolupament i de la conducta , apoderant els docents i els centres perquè puguin donar resposta a les necessitats educatives especials dels alumnes. Actua esporàdicament i puntualment en alumnes de postobligatòria
CREDA	Servei específic per sords. Actuen i fan modelatge. No hi ha intèrpret a l'empresa, ni el taller
CREDV	Servei específic per a cecs. Actuen i fan modelatge
Centre de Salut Mental Vall d'Hebron	Estudi a l'alumnat dels PFI

SEEM 1. Inclusió educativa: Postobligatòria

Total usuaris 38 dels quals 9 han estat noves demandes

Preguntes pendents

Tots els alumnes poden accedir a tots els ensenyaments?

Tots els alumnes poden graduar?

Totes les passarel·les són factibles?

S'han d'establir adaptacions curriculars per a determinats alumnes els alumnes?

De temps, d'exempció?

Quins recursos han de tenir els centres per poder atendre al seu alumnat? La tecnologia serà una oportunitat?

Tots els centres els han de tenir?

L'empresa s'hi ha d'implicar per a l'FCT?

Atendre el centre/ atendre l'alumne?

Com xoca això amb amb la Llei de Protecció de Dades o la llibertat individual de marcar o no la casella de NESE

Recursos 1x1

Quin paper han de tenir les famílies?

Necessitat de transparentar les NESES des del moment de la preinscripció (quina tipologia i quines necessitats, suports o serveis necessita cada alumne), i de no fomentar l'ocultació

Proposta

EAP per atendre la postobligatòria

Pla d'acompanyament

Proveir una plaça de PSI en centres d'FP
(decret de plantilles)

Formació del professorat

05. Pla d'acompanyament

- 1163 alumnes de 4t d'ESO amb NESE A (30,2%) o necessitats educatives derivades de situacions de vulnerabilitat socioeconòmica (69,8%) han estat orientats pels seus tutors
- Els tècnics del Pla Jove i els mateixos tutors acompanyen els joves en el procés de preinscripció i de matrícula: el 79,01% dels orientats a GM i el 58,76% dels PFI, s'hi preinscriuen
- Es fan els ajustaments necessaris en planificació (s'ha obert un grup de GM més) i reserva de places perquè aquests joves obtingui plaça a l'ensenyament on han estat orientats
- El 63% dels alumnes orientats han seguit l'orientació proposada
- Conveni amb la UAB per avaluar el pla

Principals reptes:

- Assegurar l'acompanyament de joves amb situacions de vulnerabilitat en el procés de transició a la postobligatòria
- Augmentar el volum de joves que s'inscriuen als estudis postobligatoris a la ciutat i fidelitzen i graduen amb èxit
- Equilibrar el volum de joves que segueixen els diferents itineraris postobligatoris
 - Batx-Universitat
 - GM-GS
 - Batx-GS
 - PFI-GM-GS
- Recol·locar els joves matriculats en ensenyaments postobligatoris durant el primer trimestre del curs en altres itineraris: detecció prematura d'abandonament o fracàs escolar
- Visibilitzar als centres de postobligatòria les NESE

Per què un pla d'acompanyament a la transició?: Seguiment de la cohort d'alumnat nascut l'any 2001

2016-17

15 anys

12.937

321	2.043	10.337	15	221
2%	16%	80%	0%	2%
2n	3r	4t	1r	EE
ESO	ESO	ESO	BAT	

2017-18

16 anys

5	317	2.019	8.418	951	15	417	179	186	430
0%	2%	16%	65%	7%	0%	3%	1%	1%	3%
2n	3r	4t	1r	1r	2n	PFI	EE	fora BCN	sense dades
ESO	ESO	ESO	BAT	GM	BAT				
9.384									
73%									

2018-19

17 anys

16	355	1.117	1.600	90	7.582	582	224	154	73	47	156	396	545
0%	3%	9%	12%	1%	59%	4%	2%	1%	1%	0%	1%	3%	4%
3r	4t	1r	1r	1r	2n	2n	PFI	EE	adults	For. ocu.	món laboral	fora BCN	abandonament
ESO	ESO	BAT	GM	CFPS	BAT	GM							
8.254													
64%													

(1) L'alumnat de IFE, PTVA s'inclou a EE

Seguiment de la cohort d'alumnat en situació de vulnerabilitat nascut l'any 2001

12.937

2016-17

15 anys

970 (7,5%)

34	289	533	6	108
4%	30%	55%	1%	11%
2n	3r	4t	1r	EE
ESO	ESO	ESO	BAT	

2017-18

16 anys

0	34	288	279	103	6	70	87	103
0%	3%	30%	29%	11%	1%	7%	9%	11%
2n	3r	4t	1r	1r	2n	PFI	EE	sense dades
ESO	ESO	ESO	BAT	GM	BAT			

381

39%

2018-19

17 anys

1	49	112	183	6	218	58	41	75	3	224
0%	5%	12%	19%	1%	22%	6%	4%	8%	0%	23%
3r	4t	1r	1r	1r	2n	2n	PFI	EE	adults	abandonament
ESO	ESO	BAT	GM	CFPS	BAT	GM				

282

29%

* 970 alumnes NESE A o B o beneficiaris de Fons Social

ANNEX 2

L'INSTITUT ESCOLA DEL TREBALL, UN EXEMPLE D'INCLUSIÓ A LA FORMACIÓ PROFESSIONAL

EL NOU REPTE: DE LES EXPERIÈNCIES INCLUSIVES AL CENTRE INCLUSIU

Amb la publicació del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema inclusiu, tots els centres ens trobem amb l'obligació d'un canvi de paradigma:

“Atendre a la diversitat de les persones i la complexitat social en els centres ordinaris deixant només casos molt concrets, més complexos, per als centres especialitzats en diversitat funcional”.

Si hi ha algun tipus d'ensenyament en el qual existeix diversitat, aquest és sens dubte: la formació professional,

- En ella coincideixen alumnes amb diferents nivells educatius: provinents de la ESO, altres cicles, el Batxillerat, universitaris (amb els estudis finalitzats o no) i professionals del sector que volen completar la seva experiència per tal de tenir una titulació en FP.
- Alumnes amb una gran diversitat social (cultural, econòmica...)
- Alumnes amb una gran diversitat d'edat i grau de maduresa (de 16 anys fins ... ? Hem tingut alumnes de més de 50 anys).

A aquesta varietat d'alumnat cal afegir la gran quantitat de casos que rebem amb NESE* (cada curs va augmentant).

*NESE: Necessitats Específiques de Suport Educatiu

Ajudar i orientar l'alumnat a la seva capacitació professional i posterior inserció laboral és una tasca que hem desenvolupat sempre en els centres de formació professional, amb independència de si l'alumne té o no algun tipus de discapacitat.

Però en aquest procés de transició, de la formació al centre a la inserció laboral, el centre només serà un agent del procés.

I després?

- Quantes empreses ens trobarem que tinguin la inclusió com part de la seva cultura empresarial?
- Quantes tenen clar que la diversitat pot ser un element diferenciador positiu i alhora competitiu?
- Com contactar amb elles?

EL TRACTAMENT DE LA DIVERSITAT A L'INSTITUT ESCOLA DEL TREBALL

A l'Institut Escola del Treball de Barcelona fa anys que hem assumit el repte de ser un centre inclusiu, malgrat la mancança tant important de recursos per atendre la diversitat als ensenyaments postobligatoris i, de forma molt especial, en la formació professional.

L'atenció a la diversitat i la inclusió està integrat àmpliament en el nostre projecte educatiu de centre (PEC) i dels objectius del projecte de Direcció, on es concreta les estratègies i activitats per treballar---ho de forma efectiva.

Es poden consultar els objectius i estratègies en el dossier del projecte d'inclusió facilitat.

QUAN HO FEM? La inclusió des de la vessant administrativa i del currículum

Abans d'iniciar-se el curs:

- Entitats i institucions especialitzades en col·lectius concrets de diversitat funcional (SEEM, CREDA, ONCE...) que orienten a l'alumnat que coneixen cap a centres ordinaris que ofereixen els estudis més adients per a cada cas.
- En el moment de la preinscripció, l'alumnat que opta per la reserva de places i indica la seva situació de NEE i ho acredita documentalment.
- En el moment de la matrícula, l'alumnat que no ha sol·licitat la reserva de places per NEE, però que ho justifica i acredita documentalment.

Un cop iniciat el curs:

- Alumnat que informa de la seva situació davant les dificultats que troba per seguir els estudis amb normalitat.
- Alumnat que es detectat per l'equip docent a mesura que avança el curs.

Com abans podem ser coneixedors de la diversitat que ens trobarem, millor podem ajustar les nostres estratègies inclusives, augmentant les opcions d'èxit del nostre alumnat.

COM HO FEM? Mitjançant Plans individualitzats, adaptacions metodològiques i/o modificacions curriculars

- Els equips docents analitzen les situacions de l'alumnat que té necessitats educatives específiques.
- Es comproven els dictàmens de cada alumne i s'analitzen les mesures de suport proposades.
- S'analitzen també d'altres casuístiques en les quals no en tenim dictamen però si algun altre tipus d'informe (certificats mèdics, de discapacitat, de serveis socials,...).
- Es demana l'assessorament dels casos més complexos a l'EAP de l'Eixample i a la inspecció educativa, així com a d'altres experts educatius (del CREDA, del CREDV, del SEEM,...).

En definitiva:

- Busquem suport especialitzat
- Informem a l'equip docent
- Preparem metodologies i espais adients per a cada cas
- Busquem recursos que facilitin l'aprenentatge de les competències del cicle“ Informem i orientem a l'alumnat i a les seves famílies”
- Busquem empreses/entitats adients per a poder realitzar la FPCT

En l'àmbit curricular, la normativa ens permet elaborar modificacions curriculars de dos tipus:

- Les que permeten obtenir el títol del cicle corresponent: Tenen a veure amb modificacions de continguts, criteris d'avaluació o distribució, garantint l'assoliment dels resultats d'aprenentatge (RA); o bé els que poden afectar a RA (fins i tot, d'una unitat formativa sencera) sempre que no estiguin relacionats directament amb les unitats de competència.
- Les que no permeten obtenir el títol: és el cas de la supressió total d'una unitat formativa o mòdul professional, o bé de resultats d'aprenentatges importants, directament relacionats amb les unitats de competència.

A l'Escola del Treball evitem, sempre que sigui possible, que les mesures que figurin als plans individualitzats passin per fer modificacions curriculars. Sobretot, aquelles que no permeten l'obtenció del títol del cicle corresponent.

Apostem fermament per les adaptacions metodològiques:

- Observació de les possibilitats i capacitats de l'alumne.
- Adequació de les instal·lacions.
- Adequació dels materials didàctics i la metodologia docent.

Amb la finalitat que l'alumne pugui assolir la competència professional del cicle, amb una especial atenció de la incorporació de tecnologia digital.

Exemple d'èxit: Inclusió de l'alumnat amb mobilitat reduïda

Treball conjunt entre l'Escola del Treball i el SEEM de Pont del Dragó on es potència:

- La participació per aconseguir la igualtat,
- Trobades periòdiques amb professionals
- Seguiment personalitzat de l'alumnat.
- Col·laborar en l'acció tutorial per entendre i atendre la diversitat
- Coordinació amb el nostre equip directiu per:
 - ✓ la recerca de recursos,
 - ✓ col·laborar en la supressió de barreres arquitectòniques.

Resultats:

- La taxa de graduació d'aquests alumnes és alta (superior a la de l'alumnat sense cap tipus de discapacitat ni trastorn mental o d'atenció). Això sí, necessiten més temps per acabar els estudis (entre 3 i 4 cursos)
- El nivell de satisfacció global del l'alumnat amb les competències adquirides i la relació amb el professorat és també molt satisfactòria.
- També ho és la integració amb el grup classe.

Curs 2018-19: primera mobilitat internacional tipus KA1---103 d'un alumne amb mobilitat reduïda de CFGS Disseny i edició de publicacions impreses i mul4mèdia a Polònia.

Exemple d'èxit: Inclusió de l'alumnat amb deficiència auditiva

Treball conjunt entre l'Escola del Treball i el CREDAC Pere Barnils que ha donat com a resultat una proposta de projecte conjunt que defineix l'Institut Escola del Treball com a centre d'agrupament d'alumnat sord.

El 45% de l'alumnat amb deficiència auditiva matriculat en centres ordinaris de postobligatòria de Barcelona, que atén el CREDAC Pere Barnils està matriculat al nostre centre.

La tradició de l'Escola amb la integració dels sords fa que tota la comunitat educativa visqui aquesta situació com una cosa habitual, que acumuli experiència, i que tingui molt bona predisposició.

El CREDAC ofereix al centre dos tipus de serveis:

- Atenció logopèdica i seguiment de l'alumnat.
- Intervenció encaminada al desenvolupament i consolidació del llenguatge oral i escrit, i de la comunicació en general, prenent com a referència el currículum del cicle formatiu.

- Proporciona i coordina els professionals intèrprets de llengua de signes, que hi són a les aules amb l'alumnat sord per tal d'interpretar les explicacions del professorat.

Principals dificultats de la inclusió de l'alumnat amb deficiència auditiva en la formació professional

- Desconeixement per part d'alguns professionals dels AP de la FP (en no conèixer bé els processos de treball i els tallers/laboratoris és complicat dictaminar de forma adient les mesures i suports educatius necessaris per a cada cas i orientar erròniament.
- Desconeixement per part de l'administració dels procediments de treball en FP, que porten, a alguns, a pensar que no cal suport d'ILS quan l'alumnat està al taller, o bé quan realitza la Formació als centres de treball.
- Un sistema de càlcul de les necessitats d'hores d'ILS gens flexible, que no permet optimitzar els recursos disponibles.

Línies de treball del centre per a la millora de la inclusió de l'alumnat amb deficiència auditiva:

- Estudiar l'increment del risc en la utilització de màquines---eina per l'alumnat amb deficiència auditiva i definir quines mesures són necessàries per a complementar la seguretat mínima que exigeix la normativa.
- Cercar socis a l'estranger per poder realitzar mobilitats Erasmus+ amb alumnat de NEE.
- Aconseguir una bossa d'empreses compromeses amb la inclusió d'aquest col·lectiu.
- Incorporar senyalització visual per informar d'alarmes, canvis d'hora de classe, pati,...

Resultats:

L'èxit educatiu d'aquest col·lectiu està al voltant del 80%, per sobre de la mitjana del centre.

- Necessiten de més temps per completar els estudis (a l'igual que en el cas de l'alumnat amb mobilitat reduïda)
- El nivell d'integració amb els companys i companyes del grup és, en general, molt bo.
- El nivell de satisfacció global del l'alumnat amb les competències adquirides i la relació amb el professorat és també molt satisfactòria.

Curs 2018-19: primera mobilitat internacional KA1-102 d'un alumne amb discapacitat auditiva del CFGM Ges4ó Administrativa

Principals dificultats que ens trobem

1. Manca de Recursos humans i tècnics específics per entendre i atendre correctament l'ampli ventall d'alumnat amb NESE.

Curs 2017-18: Es van fer 72 Plans individualitzats, dels quals:

D.auditiva: 17	D.visual: 7	Dislèxia: 12
D.motriu: 6	D.intel·lectual: 15	Dèficit d'atenció i TDAH: 8
Trastorn personalitat: 5	Trastorn greu de conducta: 3	Altres: 33

El curs 2018-19 hem atès un total de 126 alumnes amb NESE documentades.

La major part de l'alumnat amb NESE notifica la seva necessitat a partir de gener. Es dona el cas de molts grups on el % pot arribar del 30-40% del grup. Dificultats greus per atendre correctament al grup classe.

Un centre inclusiu ha de tenir psicopedagogs i integradors socials. El professorat és un especialista en la seva família professional, tot i la bona predisposició, no té formació específica per atendre aquests alumnes.

2. Alumnat amb NESE que no ha estat ben orientat en els estudis on està matriculat.

Els alumnes, les seves famílies i els professionals de l'orientació han de ser coneixedors i conscients de les limitacions que es pot trobar l'alumne/a en un entorn tècnic i professional. Formem tècnics qualificats per la incorporació al món laboral.

3. Manca d'empreses amb disposició a atendre a l'alumnat amb diversitat funcional, tant per la realització de les pràctiques curriculars del cicle, com per la seva incorporació com a treballadors en actiu. És important fer entendre a l'empresari que si un centre de Formació Professional dóna una qualificació professional o un títol a un alumne és perquè aquest està qualificat per a fer la feina.

Video: "Donem veu als nostres alumnes amb diversitat funcional"

<https://www.youtube.com/watch?v=rJNBzjCckg8&t=66s>

